

Shahid Rajaee Teacher Training University- Iran
Ontological Researches
Semi-Annual Scientific Journal
ISSN (print): 2345-3761 (online): 2676-4490
Type: Research

Vol.12, No. 23
Spring & Summer 2023

Journal Homepage: www.orj.sru.ac.ir

Critique and review the view Simone de Beauvoir: From Motherhood to Otherness?

Mazaher Esalati¹
Abdul-Razaq Hesamifar²

Abstract

As the mother of feminism, Simone de Beauvoir is the most important element of the women's struggles in 19th century. She holds that women are under oppression in each period of their lives and this oppression stems from a male-dominated society. Simone de Beauvoir asks women to struggle against this oppression but she didn't direct all problems imposed on women against men. Under the influence of Heidegger and Sartre's philosophies and drawing on existentialistic views, she considers women as the object versus the subject, the other versus I and the being versus the becoming. In her view, women have been regarded as the 2nd sex in any period of their lives and to have access to their real and transcendent self, they should go over the situation that has been imposed upon them. In one chapter of her *2nd*

¹. Phd student, Organization Information: Imam Khomeini International University of Qazvin, Corresponding author mzaheresalati@gmail.com

². professor, philosophy, imam Khomeini university, Qazvin, iran ahesamifar@yahoo.com

Received: 11/09/2021

Reviewed: 19/12/2021

Revised: 11/08/2022

Accepted: 16/08/2022

sex, she deals with the impacts of motherhood upon women and retells the women's disasters and problems. The present paper is an attempt to analyze and assessed Beauvoir's views on women's situation as the object, the mother and the 2nd sex who has the role of motherhood and then proceed to show that why becoming a mother cannot leave women from otherness.

Keywords: Women, Situation, Motherhood, Existentialism, Otherness, Abortion.

Problem Statement

Being a mother is one of the most important aspects of a woman's identity. This issue is more or less an all-encompassing issue in every discussion about women in feminism and casts a shadow on all imaginable areas of women's lives, whether physiological, practical, or social. The issues surrounding motherhood in women are vital yet complex issues. It was de Beauvoir who emphasized this aspect of women's life for the first time, and although he considered motherhood to be an obstacle to women's progress and excellence, he made everyone aware of its importance. Simone de Beauvoir, a French writer and philosopher of the nineteenth century, with his ideas Feminism became very famous under the school of existentialism. Existentialism is a school that influenced many thinkers and philosophers of its time by dealing with important human and individual foundations such as loneliness and alienation and self/other duality. Existentialism took this principle from Hegel that man is a process that tries to realize himself and in this way, to be recognized, he must try his life, but the beginning of existentialist thought was mainly with Heidegger's writings.

Heidegger says that before a person reaches the stage of existence of "I", others have usurped his existence. He believes: "If our existential self gets involved in everyday life and does not go beyond itself, its existence is degraded and in fact it becomes alienated from itself. This is exactly the issue that de Beauvoir emphasizes about women and from women. He wants them to go beyond the daily life and the rules that have been imposed on them to get rid of the situation they are in.

After Heidegger, Sartre expanded this thinking by using Heidegger's ideas and agri-essentialist views. By dividing human existence into two dimensions "in himself" and "for himself", he sees the former as the product of accidents and involuntary and involuntary affairs, and the latter as the result of excellence, creativity and moving forward. Sartre added a third form to these two forms of first existence: existence for others. In his description of existence for others, he says that this state of existence can be described as plural existence, but most of the time, he gave a negative impression of an eternal conflict, because everyone wants for himself to restore his existence, directly. or turn another indirect object into an object. In fact, the process of self-identification involves mastering other beings.

Influenced by Sartre's words, de Beauvoir claimed that man called himself self and woman called other from the beginning. If the "other" is a threat to himself, then the woman is a threat to the man, and if the man wants to remain free, he must subjugate

the woman. This article, with an interpretive and analytical approach, is trying to show the intellectual concern of this problem by first examining the opinions of the thinkers of existentialist philosophy. Then, in particular, interpret Simone de Beauvoir's thoughts about women in the role of mothers. Since "otherness" is one of the most important keywords in the philosophy of existentialism, this article tries to logically examine the issue of why de Beauvoir believes that feminism in the role of mother They are "other".

1. Why is de Beauvoir worried about women's attachment to the role of mother?
2. What is the way to achieve excellence and transcend oneself from the point of view of de Beauvoir?
3. Does being other for women lie in the role of mother?

Method

This article was obtained by research method and by interpretation and research on the thoughts of feminist philosopher Simone de Beauvoir.

Findings and Results

From the beginning of their activity, feminist schools focused on the realization of women's rights in various personal and social fields. Simone de Beauvoir, as a feminist from the school of existentialism, was the first person to address the suffering and hardships of motherhood in women. Emphasizing freedom as the most important process of human excellence, he asked women to consciously go beyond the conditions they are in. One of these conditions was the role of mother for women, which de Beauvoir believed that the society defines this role for women in such a way that they think that the freedom and excellence of women is in achieving the role of mother and child bearing. Since women's girlhood has given them little opportunity for excellence, then in this situation, a woman may feel that pregnancy allows her to gain some kind of freedom by creating a fetus. Although Beauvoir believes that women freely choose their attitude towards motherhood, she thinks that mothers should not choose to make motherhood their exclusive job and stay at home. He argues that such a choice is bad for mothers and their children in many ways. De Beauvoir emphasizes that if a mother searches for the whole meaning of her life in her child, she will eventually condemn herself to unhappiness; Because inevitably, that child has to grow up and leave him. Contrary to the idea that motherhood gives women higher happiness, he insists that exclusive motherhood will not satisfy women and finally declares, "A child should not be the limit of his mother's vision. De Beauvoir values excellence and says that we should consider human existence as a self-creating existence that surpasses the conditions given to it and reproduces. He feels that the woman's goals as an individual are being canceled and are being ignored by other species, namely men. A pregnant woman who claims to have maternal creativity actually immerses herself in the biological processes of her body. When de Beauvoir writes about the oppression of women in the role of mother, he means that when a woman becomes pregnant, oppression is revealed as a constitutive

element of her condition in a patriarchal society. In his writings about motherhood, de Beauvoir emphasizes that motherhood is established through many preconceived ideas, that is, through social ethics and dominant culture, hidden behind the illusion of naturalism. According to him, the correct way to reorganize society is to give women opportunities for excellence outside the maternal realm and in the public sphere. He says that by working, motherhood becomes an easier process for women and such women are better mothers, thus they become better women with "true human values". If we want to be precise in de Beauvoir's writings, we must say that where he encourages women to be present in the community and study and become aware, as an existentialism, he recognized the right path, but as long as he asks women to avoid maternal instinct and tendency to It is close to radicalism. Obviously, what strengthens the sense of being different in women is the lack of flourishing and being creative, and as having a job and education is a form of growth in women according to de Beauvoir, motherhood can also create a sense of creativity for them. It would have been better if de Beauvoir accepted the role that nature assigned to women under the title of motherhood and tried to introduce motherhood for women as an opportunity that gives them a sense of usefulness and necessity in addition to women's education and presence in society. The main core of the discussion of motherhood in the second gender is that it is necessary for women not to consider any role, including motherhood, as a process for their freedom, and to achieve excellence and freedom, they should try to walk in the path of awareness and presence in society. Because if being a mother (m/other) leads to women's isolation and staying at home, this is the same as a woman's descent into another vortex.

References

Simone de Beauvoir's book *The Second Sex*, as the most detailed and important book in explaining the feminist ideas of this philosopher, had the strongest impact on the creation of this article.

Also, the book "Dominance and sex" written by Mr. Mardiha and Ms. Paknia have played a great role in achieving this goal.

The use of several books and foreign sources and the translation of several articles, which are generally related to recent years, have helped me in the fruition of this article.

Shahid Rajaei Teacher Training University- Iran
 Ontological Researches
 semi-annual scientific journal
 ISSN (print): 2345-3761 (online): 2676-4490
 Type: Research

Vol.12, No. 23
 Spring & Summer 2023

پژوهش‌های هستی‌شناختی
 دو فصلنامه علمی
 نوع مقاله: پژوهشی
 سال دوازدهم، شماره ۲۳
 بهار و تابستان ۱۴۰۲
 صفحات ۱۹۳-۲۱۸

نقد و بررسی دیدگاه سیمون دوبووار: از مادری به سوی دیگری؟

مظاهر اصلاتی^۱

عبدالرزاق حسامی‌فر^۲

چکیده

سیمون دوبووار به عنوان مادر فمینیسم، مهم‌ترین عامل در مبارزات زنان در قرن نوزدهم است. او معتقد است زنان در هر دوره از زندگی خود، مورد ظلم واقع می‌شوند و این ظلم نتیجه فشاری است که از جامعه مردسالار بر آنها وارد می‌شود. دوبووار، زنان را دعوت به مبارزه علیه این ظلم می‌کند. اما همه مشکلات وارد شده به زن‌ها را متوجه مردان نمی‌داند. او تحت تأثیر فلسفه هایدگر و سارتر و با بهره‌گیری از دیدگاه‌های اگزیستانسیالیستی، زنان را ابژه‌ای در برابر سوژه، دیگری در برابر من و «بودن» در برابر «شدن» می‌نامد. از نظر او زنان در هر دوره‌ای از زندگی خود به عنوان جنس دوم تلقی شده‌اند و برای دستیابی به من حقیقی و متعالی خود باید از آنچه که به آنها تحمیل شده است، فراتر بروند.

mazaheresalati@gmail.com
 ahesamifar@yahoo.com

^۱ دانشجوی دکتری دانشگاه بین‌المللی امام خمینی قزوین، نویسنده مسئول
^۲ استاد گروه فلسفه و مدیر گروه فلسفه دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۲۰

تاریخ داوری: ۱۴۰۰/۰۹/۲۸

تاریخ اصلاح: ۱۴۰۱/۰۵/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۲۵

دوبوواری در یک فصل از جنس دوم، با پرداختن به تأثیرات مادر شدن برای زنان، مصائب و مشکلات زنان را بازگو می‌کند. در این مقاله دیدگاه دوبوواری را در باب موقعیت زنان به عنوان ابژه، دیگری و جنس دوم در نقش مادری، تحلیل، نقد و بررسی می‌کنیم و نشان می‌دهیم که چرا از دیدگاه او مادر شدن، نمی‌تواند زنان را از «دیگری» رها سازد. کلمات کلیدی: موقعیت زنان، مادری، اگزستانسیالیسم، دیگری، سقط جنین.

۱. مقدمه

مادر بودن یکی از مهمترین جنبه‌های هویت زن است. این مسأله کمابیش یک مسأله فراگیر در هر بحث دربارهٔ زنان در مباحث فمینیسم است و بر تمام زمینه‌های قابل تصور زندگی زنان اعم از فیزیولوژیکی، عملی و یا اجتماعی، سایه افکنده است. موضوعات حول محور مادری در زنان، موضوعات حیاتی و در عین حال پیچیده است. دکتر هالشتاین به عنوان پژوهشگر فمینیسم و فعال حوزهٔ زنان به ویژه مادری، پیرامون اهمیت بحث مادری و نقش آن در تفکر زنان می‌گوید: «نمی‌توان اهمیت مادر شدن در روان و جنبه‌های جسمی زنان را نادیده گرفت و کم اهمیت تلقی کرد. اول بار این دوبوواری بود که این جنبه از زندگی زنان را پررنگ کرد و با آنکه مادری را سدی بر سر راه پیشرفت و تعالی زنان می‌دانست اما همگی را از اهمیت آن آگاه ساخت» (Hallstein, 2010, p 280).

سیمون دوبوواری (۱۹۰۸-۱۹۸۶) نویسنده و فیلسوف فرانسوی، با طرح اندیشه‌های فمینیستی تحت مکتب اگزستانسیالیسم شهرت بسیار پیدا کرد. اگزستانسیالیسم مکتبی است که با پرداختن به مبانی مهم انسانی و فردی مانند تنهایی و از خودبیگانگی و دوگانگی خود/دیگری، بسیاری از متفکران و فیلسوفان عصر خود را تحت تاثیر قرار داد. اگزستانسیالیسم این اصل را که انسان یک فرایند است که می‌کوشد خود را محقق کند و در این راه برای به رسمیت شناخته شدن باید به جان بکوشد از هگل گرفت، اما آغاز تفکر اگزستانسیالیستی به طور عمده با نوشته‌های هایدگر بوده است.

هایدگر می‌گوید که انسان قبل از اینکه به مرحله وجودی «من» برسد، دیگران وجود او را غصب کرده‌اند. او معتقد است: «من وجودی ما اگر درگیر در روزمرگی شود و از خود فراتر نرود هستی او تنزل یافته است و در واقع از خود بیگانه می‌شود» (پاک‌نیا و مردیها، ۲۰۰۸، ص ۱۰۳). این دقیقاً همان مسأله‌ای است که دوبوواری دربارهٔ زنان بر آن تأکید

می‌کند و از زنان می‌خواهد برای رهایی از وضعیتی که در آن قرار دارند از روزمرگی و قوانینی که به آنها تحمیل شده است، فراتر بروند.

بعد از هایدگر، سارتر با بهره‌گیری از اندیشه‌های هایدگر و دیدگاه‌های اگزیستانسیالیستی این اندیشه را بسط داد. او با تقسیم وجود انسان به دو بُعد «درخود» و «برای خود»، اولی را محصول تصادف و امور غیرارادی و غیراختیاری و دومی را نتیجه تعالی و خلاقیت و روبه‌جلو رفتن دانست. سارتر به این دو صورت نخستین هستی، صورت سومی را نیز افزود: هستی برای دیگران. او در توصیف هستی برای دیگران می‌گوید که این حالت از هستی را می‌توان هستی با جمع توصیف کرد. اما بیشتر مواقع از آن، تصور منفی تعارضی ابدی به دست می‌داد چون هر «برای خودی» می‌خواهد برای بازیابی هستی خود، به صورت مستقیم یا غیر مستقیم دیگری را به شیء بدل سازد. در حقیقت فرایند شناسایی خود، متضمن تسلط یافتن بر هستی‌های دیگر است.

دوبووار هم متأثر از این گفته‌های سارتر ادعا کرد که مرد از ابتدا خود را خویشتن و زن را دیگری نامیده است. اگر «دیگری» تهدیدی برای «خود» است، پس زن تهدیدی برای مرد است و اگر مرد می‌خواهد که آزاد بماند باید زن را به انقیاد خود درآورد.

این مقاله با رویکرد تفسیری و تحلیلی، در تلاش است ابتدا با بررسی آرای متفکران فلسفه اگزیستانسیالیسم، دغدغه‌ی فکری این نحله را نشان دهد. سپس به طور خاص به تفسیر اندیشه‌های سیمون دوبووار درباره‌ی زنان به ویژه از حیث نقش مادری بپردازد. از آنجا که «دیگر بودگی» (Otherness)، از مهمترین کلید واژه‌های فلسفه اگزیستانسیالیسم است. در این مقاله می‌کوشیم به شکل منطقی به بررسی این موضوع بپردازیم که به چه دلایلی دوبووار معتقد است زن‌ها حتی در نقش مادری هم یک «دیگری» هستند.

۲. اندیشه فمینیسم اگزیستانسیالیستی

اندیشه استقلال از دیگری، اول بار مورد توجه برخی از فمنیست‌ها قرار گرفت. فمینیسم اگزیستانسیالیستی این نگرش را پشتوانه خود قرار داد که من همان زن است و دیگری همان مرد. برای این دسته از فمنیست‌ها مطابقت با معیارهای مردانه تسلیم به «بودن» تلقی شد و «شدن» به معنای رها شدن از قوانین و افکاری بود که جامعه مردسالار به آنها

تحمیل کرده بود. سیمون دوبووار در جنس دوم می‌گوید که در فرهنگ مسلط امروزی، مرد به عنوان عنصر درجه یک و یک هنجار و یک اصل در نظر گرفته می‌شود در حالی که زن، جنس دوم است که به چشم دیگری به او نگاه می‌شود. به این ترتیب این نگاه اگزستانسیالیستی خود/دیگری به دوگانه زن/مرد توسعه داده شده است. پروفیسور چيونکو فمینیست آفریقایی تبار و استاد مطالعات جنسیتی در دانشگاه کریتون آمریکا تفکر دوبووار را این‌گونه تحلیل کرد: «از نظر دوبووار، زن، انفعال است در برابر فعالیت؛ چندگانگی است در مقابل وحدت؛ ماده است در مقابل ساختار و شکل، و بی‌نظمی است در برابر نظم. بنابراین عجیب نیست که زن به شر اختصاص داده شده است» (Chivengo, 2005, p. 170).

سیمون دوبووار با الهام از دیالکتیک هگلی تأکید می‌کند که هر سوژه‌ای خود را در برابر دیگری تعریف می‌کند. او خود را به عنوان موجودی اساسی و اصلی در برابر دیگری قرار می‌دهد که فرعی و ابزاری است. «هرکسی می‌خواهد سوژه باشد و دیگران ابژه او باشند. در بحث زن و مرد این مرد بوده است که توانسته طی قرن‌های اخیر با اعمال زور و قدرت خود را سوژه و زن را ابژه خود قرار دهد» (تانگ، ۲۰۰۷، ص ۳۱). دوبووار با تشویق و تحریک زنان برای دستیابی به آزادی، تأکید می‌کند که معنای زن باید از بدن او فراتر رود. او اصرار می‌ورزد که زنان را نباید فقط به هستی در خود فروکاست چون او هستی برای خود نیز هست. بنابراین برای یافتن پاسخ به این پرسش که چرا جامعه زن را برای نقش «دیگری» برگزیده است باید عللی فراتر از آنچه طبیعت به زن ارائه می‌دهد، جست و جو کنیم. دوبووار پیشنهاد می‌کند که زنان از طریق ایجاد عقلانیتی مشابه مردان، سعی در تعریف خود کنند و آزادی خود را از طریق ایجاد و اجرای پروژه‌های خود داشته باشند، با این که طبیعت وظیفه بارداری و شیر دادن به فرزند را به دوش آنها گذاشته است، آنها باز هم نباید خود را در خانه حبس کرده و به نقش‌های مادری در خانه اکتفا کنند. سوزان جیمز استاد دانشگاه کمبریج این بخش از آگاهی بخشی دوبووار برای زنان را مربوط به تعریف آزادی تحت تفکر اگزستانسیالیسم می‌داند و می‌افزاید: «آزادی برای دوبووار با شناخت خود آغاز می‌شود و آزاد بودن به معنای تمایل به فراتر رفتن از وضعیت فعلی فرد با دستیابی به توانایی بالقوه خود از طریق اقدامی ارادی است که شامل تغییر وضعیت

تحمیل شده و ساختن شرایطی است که شخص به تعالی دست یابد» (James, 2003, p 159).

آزادی مهمترین اصل اگزیستانسیالیسم است و معنایش این است که انسان از موقعیتی که در آن قرار دارد و به او تحمیل شده است، فرار کند و موجودیت خود را خودش تعریف کند و بسازد. اگزیستانسیالیست‌ها معتقدند به همان میزان که در انسان میل به سوژه بودن وجود دارد که یک توقع اخلاقی است، به همان میزان وسوسه گریختن از خود و تبدیل به ابژه شدن وجود دارد. دوبووار مسائل و مشکلات زنان را فقط متوجه مردان نمی‌داند و بخش عظیمی از آن را نتیجه سهل‌انگاری و ساده‌انگاری زنان می‌داند که به فردیت خود اهمیتی نمی‌دهند و پذیرفته‌اند که هیچ راه‌گزینی برای «شدن» و اصیل بودن وجود ندارد، پس در نتیجه تبدیل به دیگری می‌شوند. «دیگری» در نگاه دوبووار دارای سه ویژگی مشخص است: وجودی جداگانه است، خصمانه و تحمیلی است و وجودی غیرضروری است.

از نظر او وضعیتی که زن به آن دچار شده است و این مسأله که چه زنان و چه مردان، «دیگری» را به عنوان پیش فرضی برای زنان پذیرفته‌اند، اینها همه نتیجه نگرش و تفکری است که نسل‌های قبل در آن دخیل بوده‌اند. الیزابت زلینکا مددکار اجتماعی و استاد دانشگاه تیمیسورا در رومانی با مطالعه گسترده روی زنان اروپا به این نتیجه می‌رسد: «علاوه بر تسلیم بودن زن‌ها، عوامل اجتماعی-تاریخی دیگری نیز وجود دارد که در به‌وجود آمدن وضعیت سخت برای زنان مؤثر است: آنها فاقد وحدت، تاریخ مشترک، احساس تعلق، سنت و دین خودساخته، فرهنگ و یک جنبش اجتماعی قابل اعتماد هستند» (Zelinka, 2015, p 121).

۳. نقش ازدواج در محدودیت زنان

از نظر فمنیست‌ها مهم‌ترین سرنوشتی که جامعه سنتی برای زن رقم می‌زند، ازدواج است. ازدواج برای یک مرد عامل خوشبختی، ماندگاری و تعالی است. مرد در شغل و زندگی سیاسی خود، با تغییر و پیشرفت روبرو می‌شود و هنگامی که از اجتماع به خانه بازمی‌گردد روح خود را بازیابی می‌کند و بار دیگر لنگرگاه خود را در جهان پیدا می‌کند. در نقطه

مقابل، زن متأهل محکوم به ادامه دادن و مراقبت از خانه است و او فقط از طریق همسرش است که به‌عنوان واسطه وارد اجتماع می‌شود. این تفاوت بهانه‌ای شد تا مردان قاطعانه زنان را به قلمرو دیگربودگی یا قلمرو درون‌مانایی بدن تبعید کنند. از نظر دوبووار ازدواج برای زن‌ها نه تنها هویتی برای آنها به وجود نمی‌آورد، بلکه این توهم با سرخوردگی همراه می‌شود. اکثر زن‌ها تصور می‌کنند ازدواج فرایندی است که می‌تواند جایگاهی دوباره به آنها در خانواده و اجتماع بدهد. اما از دید دوبووار نقش همسری مانع از دستیابی زن به آزادی می‌شود. او البته انکار نمی‌کند که زن و مرد می‌توانند عمیقاً به یکدیگر عشق بورزند. اما از نظر او ازدواج تبادل آزادانه‌ی احساس را به وظایف به شدت تحکیم شده اجباری و حقوقی بدل می‌کند و خودجوشی رابطه‌ی زوج عاشق را از میان می‌برد و بدتر از این، ازدواج تحت هر شرایطی زنان را برده می‌سازد. دوبووار تصور زنان را از ازدواج، نوعی تصور غلط و رؤیاپردازانه می‌داند و معتقد است به طور کلی چه زنانی که آرزو داشتند استقلال داشته باشند، چه زنان مجرد، چه مادران و حتی زنان روشنفکری که موفق به استیفای حقوق حداقلی زنان شدند، همگی معتقدند هویت تصویر زن را در سراسر جهان مردان تعیین کرده‌اند. نقدی که بر دوبووار وارد است این است بر اساس سخن او هر رابطه عاشقانه‌ای میان زن و مرد پس از ازدواج که به یک رابطه حقوقی و تحمیلی تبدیل می‌شود و دیگر رنگ و بویی از عشق نمی‌توان یافت. ولی این اندیشه ناپذیرفتنی است. زیرا چه بسیار زن و مردی که رابطه عاشقانه و محبت متقابل ایشان تا پایان عمر دوام داشته است، بلکه پس از ازدواج تقویت شده است. سخن دوبووار تنها در مورد عشق‌های زمینی صادق است؛ آنچه مولوی آن را اینگونه توصیف می‌کند:

عشق‌هایی کز پی رنگی بود عشق نبود عاقبت ننگی بود

اما عشق روحی و معنوی میان دو انسان مثل مولوی و شمس یا میان مرد و زن، بسیار فراتر از یک رابطه حقوقی میان دو فرد است.

نانسی بوئر فمینیست آمریکایی در تفسیر نظریات دوبووار درباره‌ی ازدواج زنان می‌نویسد: «سرنوشتی که به زن‌ها تحمیل شده است باعث شده که به طور کلی زن‌ها چیزهایی را که هست به سادگی بپذیرند. یکی از دلواپسی‌های دوبووار این بود که بسیاری از زنان به طرز عجیبی از وضعی که در آن قرار دارند، رضایت دارند و حتی از ستمی که بر آنها

می‌رود، به دلایل گوناگونی آگاه نیستند. به همین دلیل آنها می‌پندارند که احتمالاً ازدواج می‌تواند پلی به سوی رهایی آنها از وضعیت فعلی باشد. زن‌ها در اجتماع پذیرفته نشده‌اند و خود آنها هم بی‌خبرند که به من اصیل و حقیقی خود دست نیافته‌اند. به همین دلیل دوبووار در نوشته‌های خود به آگاهی بیش از سایر موارد تأکید داشت و امیدواری زنان برای رسیدن به تعالی و آزادی از طریق ازدواج و مادری را محکوم می‌کرد» (Bauer, 1999, p. 3). دوبووار گاهی در آثار خود تا آنجایی پیش می‌رود که به مانند فمینیست‌های رادیکالیست، ازدواج را برای زنان عامل مصیبت و عقب‌ماندگی می‌داند. اما در نهایت در جنس دوم بارها بر این نکته تأکید می‌کند که این نقش زنان نیست که باعث شده آنها جنس ضعیف‌تر قلمداد شوند، بلکه ناآگاهی و عدم شناخت آزادی مسبب وضعیت کنونی آنهاست. این سخن دوبووار نیز خدشه‌پذیر است. آیا واقعاً چنین است که ازدواج موجب مصیبت و عقب‌ماندگی زنان شده است، بلکه انتقاد جدی‌تر اینکه چگونه می‌توان پذیرفت که زنان ازدواج کرده همه در مصیبت و عقب‌ماندگی هستند.

۴. نقد دوبووار بر موقعیت زنان در نقش مادری

از نظر دوبووار استعداد بچه‌دار شدن زن‌ها بزرگترین عامل در تبدیل شدن آنها از سوژه به ابژه است. او معتقد است آبستنی، زایمان و شیر دادن بچه، همگی توان جسمی زن را می‌فرساید و هویت از خود بیگانه و دیگری شدن او را تعیین می‌کند. ولی مرد چنین وضعیتی ندارد چون برای خود و آزاد است و انرژی او صرف رشد خودش می‌شود. از نگاه دوبووار وضعیت جسمانی زن اگرچه وضعیت اجتماعی او را نشان می‌دهد. اما تفاوت وضعیت جسمانی زن و مرد این تبعیض‌های اجتماعی را توجیه نمی‌کند. به زعم دوبووار، جامعه، حقایقی را که زیست‌شناسی به دست می‌دهد به گونه‌ای تعبیر و تفسیر می‌کند که با اهداف آن جور در بیاید. از نظر زیست‌شناسی تفاوت اصلی میان مردان و زنان در نقش‌های تولید مثلی زن و مرد ریشه دارد. نقد دوبووار در این باره بیشتر متوجه این مسأله است که اگرچه درست است که بارداری و شیر دادن و مادری به شکل طبیعی به زن سپرده شده است و این به تفاوت جنسی زن و مرد مربوط می‌شود اما اینکه مثلاً مادر باید تربیت و نگهداری فرزند را به عهده بگیرد یا ماندن در خانه برای او بهتر است، یک بی‌عدالتی

جنسیتی است که به بهانه طبیعت و زیست‌شناسی دارد به زن‌ها تحمیل می‌شود. از نظر وی اینکه بارداری و مادر شدن در زنان را مربوط به خواست طبیعت می‌دانند و تلقین می‌کنند که گریزی از آن نیست، تصور غلطی است که جامعه و نهادهای اجتماعی به زنان باورانده است.

نادین چانگفوت، دانشیار دانشگاه ترنت کانادا معتقد است: «این واقعیت زیستی کافی نیست برای آن‌که زن را تبدیل به جنس دوم و دیگری کند. در حقیقت از منظر دوبووار همین بارداری و زایمان و شیردهی زنان را مجبور کرده است تا خانه نشین بشوند و همین خانه نشینی، باعث ریاست مرد بر خانواده و محوریت و اصالت مرد شده است. حوزه عمومی و جامعه در اختیار و انحصار مرد است و خانواده که بیرون از جامعه مدنی است، در اختیار زن است. همین مبنا موجب شد که مرد موجودی برای خود و روبه‌رشد و محور باشد و زن موجودی درخود و دیگری و وابسته به مرد. در واقع زن از ترس خطر اقتصادی به وضعیتی تن می‌دهد که او را از هویت اصلی‌اش دور می‌کند» (Changfoot, 2008, p 8). در نقد این اندیشه دوبووار می‌توان گفت که شاید در جهان قدیم تربیت کودک و عدم شرایط مناسب برای حضور مادران در اجتماع موجب تأکید بر خانه نشینی ایشان می‌شد. اما امروزه با سیاست‌های حمایتی دولت‌ها از زنان بادر و یا دارای فرزند دیگر این امر مانع حضور و نقش‌آفرینی زنان در اجتماع نیست.

یکی از مسائلی که مکتب فمینیسم از ابتدا آن را خطری بزرگ در مسیر تعالی زنان می‌دانست بحث اشتغال زنان است. دوبووار هم مانند فمینیست‌های دیگر راه حل استقلال زنان از مردان را در حضور در اجتماع و اشتغال برابر با مردان می‌داند. به همین دلیل بارداری و مادری را برای زنان عاملی می‌داند که ممکن است آنها را از فضای جامعه دور کند و آرام آرام زنان را به موجودی خانه نشین تبدیل کند. دوبووار در جنس دوم توضیح می‌دهد که چگونه خانواده و جامعه، ازدواج و مادر شدن را برای دختران بزرگنمایی می‌کند و اعتبار می‌بخشد. در واقع از دوران کودکی برای دختران تکرار می‌کنند که او برای تولید مثل ساخته شده است و درخشش مادری را برایش می‌ستایند. ناگواری‌های وضع زن، قاعدگی‌ها، بیماری‌ها و وظایف خانوادگی همه و همه با این امتیاز موهوم که نامش فرزندآوری است، توجیه می‌شود. وی ارزشی را که جامعه برای فرزندآوری زنان قائل است،

ضد ارزش می‌نامد و می‌افزاید که کودک چونان هدیه‌ای است که زن تسلیم مرد می‌کند و به زن تعلق ندارد. «مادر در کودک، نوعی کمال جسمانی می‌بیند. ولی این کمال را در سلطه می‌یابد. تمام چیزهایی که مرد در زن می‌جوید زن در کودک تصرف می‌کند. یعنی دیگری را که در آن واحد طبیعت و همزاد او باشد» (دوبوواری، ۱۹۹۹، ص ۳۸۶). طرفداری از این عقیده که زن از طریق مادر شدن همسنگ عینی مرد می‌شود، فریبی بیش نیست. دائماً این تفکر تبلیغ می‌شود که فقط از طریق ازدواج رسمی است که مادر غرق افتخار می‌شود. اما زنان باید بدانند این ارزش برای مردان تا حدی است که زنان تابع شوهران باقی بمانند. دوبوواری بیان می‌کند زمانی که زنان ازدواج می‌کنند و تغییری در وضع خود احساس نمی‌کنند به مرحله بعدی یعنی بارداری و زایمان فکر می‌کنند و این‌گونه می‌پندارند که ممکن است با وارد شدن در این مرحله به چیزی که ناخودآگاه در طلب آن هستند، دست یابند. این تحلیل دوبوواری از تلقی مردان نسبت به زنان شاید در باره برخی از مردان صادق باشد اما عمومیت ندارد و چه بسیار مردان که به‌واسطه ایفای نقش مادری از جانب همسران خود، با فداکاری تمام می‌کوشند رفاه و آرامش و آسایش را برای ایشان فراهم کنند و این امر را مانع ایفای نقش اجتماعی ایشان نمی‌کنند.

۵. بارداری و زایمان (مادری)

نقش همسری مانع از رشد هویت زن می‌شود. اما به نظر دوبوواری نقش مادری از آن هم بدتر است. او پذیرفته بود که پرورش نهال وجود یک کودک تا بزرگسالی می‌تواند فعالیت سازنده به حساب آید اما او زایش را فقط کارکردی طبیعی می‌دانست و با صراحت ذاتی خویش اصرار داشت که بارداری، زنان را با خود بیگانه می‌سازد و سبب می‌شود به دشواری بتوانند مسیر سرنوشت خود را رقم بزنند. او با ذکر نمونه‌هایی در فصل دوم جنس دوم نشان می‌دهد که حتی زنانی که به میل خود بچه دار شده‌اند، روزگار سختی دارند. او می‌افزاید مادر چون در سراسر زندگی خود به شیء تقلیل یافته است؛ چنان‌که انتظار می‌رود، در صدد برمی‌آید به کودک خود همچون شیئی بنگرد که می‌تواند برای جبران احساس عمیق ناکامی خود از او بهره بگیرد. وندی چاوکین پژوهشگر بالینی زنان و زایمان و استاد جمعیت و سلامت خانواده، توجه دوبوواری به عوارض و پیچیدگی‌های تجربه مادران

در دوران بارداری را می‌ستاید و می‌گوید "تصور می‌شود جهان بین مادر و فرزند در دوران بارداری جهانی با صمیمی‌ترین ارتباطات انسانی است، جهانی گسترده که مردان از آن بی‌خبرند و از سختی‌های آن ناآگاه هستند. اما همانطور که دوبوواری می‌گفت مقدس جلوه دادن مادری چیزی است که مردسالاری از آن بهره برده است" (Chavkin, 2010, P 3). دوبوواری تصریح می‌کند که مادر در دوران بارداری، خود را در یک دام با دو حس متناقض می‌بیند. او احساس می‌کند که با در اختیار داشتن جنینی که گسترش یافته است، هوشیاری‌اش بیشتر شده و بیشتر جهان را در اختیار می‌گیرد. از طرف دیگر، او احساس می‌کند که از طرف یک متجاوز یا انگلی که او را تسلیم می‌کند، مورد هجوم قرار گرفته است. از نظر دوبوواری انسانیت ناقص زنان، ناشی از عدم هویت بدن آنها است. این عدم هویت خصوصاً در دوران بارداری مشهود است. زیرا زنان از خود می‌پرسند آیا من یک بدن یا دو بدن هستم؟ وضعیت وجودی یک مادر جوان که احساس گناه بیش از حد در آن نقش مهمی دارد، اغلب به احساس عدم هویت در بدن آنها و عدم وجود مرز بین بدن خود و بدن فرزندش مربوط می‌شود (بارداری، تولد، شیردهی). او با مادری به شکل کلی مخالف نیست. اما این تفکر زنان که می‌پندارند با مادر شدن دارای هویتی هم‌تراز با مردان می‌شوند او را رنج می‌داد. دوبوواری ایده قدرت خلاقیت زنان در بارداری را رد می‌کند. زیرا خلاقیت از منظر او فقط از آزادی ناشی می‌شود، در حالی که کودکی که از بارداری ناشی می‌شود محصولی از بدن تعمیم یافته زن با مرد است، نه موجودیت فردی یک زن. زن باردار از دید او در واقع به دو بخش «به خود تسلیم شده» و «در بدن خود بیگانه شده» خلاصه می‌شود. پترا بوئسکن عضو افتخاری دانشکده علوم اجتماعی ملبورن استرالیا استدلال می‌کند که «بارداری زنان، عامل اصلی تمایز بین زن و مرد است که باعث نابرابری در حقوق، کمبود فرصت‌ها و عدم پیشرفت شغلی در زنان می‌شود» (Bueskens, 2018, p 157).

نکته مهمی که در نوشته‌های دوبوواری به آن برمی‌خوریم این است که توافق کاملی در مورد این ایده وجود دارد که زنان بدن خود را در فرهنگ مردسالاری از دست داده‌اند. اما اختلاف نظر در مورد روش‌های مختلف ممکن برای چگونگی بازپس‌گیری آنها وجود دارد و از نظر دوبوواری بازیابی من وجودی و بالا رفتن سطح آگاهی، تنها راه نیل به این هدف است.

فرایندهای بدنی مربوط به دوران باروری و تولید مثل، زندگی هر زنی را به طور روزانه تحت تأثیر قرار می‌دهد، خواه این زن به این پتانسیل پی ببرد یا نه. برای زنان اینگونه به نظر می‌رسد که مادری نقطه عطفی برای هویت زن در اساسی‌ترین سطح است. مونیکا بوکینیچ روزنامه نگار و استاد دانشگاه گدانسک معتقد است که دوبوواری با آنکه مستقیماً بارداری و فرزندآوری را برای زنان نامطلوب می‌داند. اما واقعیت این است که او در نهان به وضعیت مردسالارانه جامعه حمله‌ور است: «این مادر بودن یا بارداری نیست که زنان را از خود دور می‌کند، بلکه گفتمان مردانه و سازمان‌های مردسالار است که این تجربه را به تجربه‌ای بیگانه تبدیل می‌کند» (Bokiniec, 2016, p 158).

دوبوواری بیان می‌کند که با تحقیق بر روی آثار بزرگان در سراسر فرهنگ غربی، به روشنی دیده می‌شود که ایده‌های دوگانه در مورد مادران وجود داشته است. یکی ادعا می‌کرد که مادر «بخشنده، مقدس، پاک و غیرجنسی است» و دیگری برعکس این موضوع را مطرح می‌کرد، که بدن زن «منبع آلودگی اخلاقی و جسمی است». در جامعه مردسالار اینکه یک زن بتواند مادری فداکار برای فرزندان باشد، مهمترین وظیفه زن دانسته می‌شود. میشل فوکو به عنوان یکی از منتقدان دوبوواری نوشت: «دوبوواری به این جنبه وقوف نداشت که مادر بودن زندگی جنسی زن را بهبود می‌بخشد و او نمی‌دانست که حضور نوزاد اغلب باعث می‌شود که زن به همسر خود نزدیک‌تر باشد» (Foucault, 1984, p6). از نظر دوبوواری زنان باردار، دیگرانی هستند که خود را بیشتر فراموش می‌کنند و عده‌ای فقط بابت گنجینه‌ای از زندگی که درون آنها بزرگ می‌شود، یعنی فرزند، به لذت دست می‌یابند. آنچه از این بیان دوبوواری مستفاد می‌شود این است که او به گزینه مادری اعتقادی ندارد. نکته دیگری که دوبوواری به آن تکیه دارد و مردان را از آن بی‌خبر می‌داند این است که چه در عمل جنسی و چه در دوران بارداری، نه تنها مشکلات جسمانی، بلکه ارزش‌های انسانی نیز برای زن مطرح است. مردسالاری سعی می‌کند این جنبه مهم را نادیده بگیرد. اینها ناشی از این است که مردها شناختی از جنبه‌های حقیقی و وجودی زن‌ها ندارند و قوانین را فقط صرفاً برای آسایش خود و نهادهای اجتماعی وضع کرده‌اند. از دید دوبوواری بارداری هیچ غنی‌سازی‌ای ندارد و نه تنها استعلائی درون نیست، بلکه به منزله کاهش امنیت است. از طرف دیگر، اما زن زمانی که باردار می‌شود خود را یک عامل واقعی و توانمند تصور

می‌کند که حداقل در طول ۹ ماه بارداری با مردان برابر است. از این گذشته، حال زن تصور می‌کند این اوست که اکنون در مرکز توجه قرار دارد و این برای او یک اتفاق بی‌نظیر است. سیمون دوبوار به درستی استدلال می‌کند که این یک توهم نادرست است. نابینایی جنسیتی شوهر یا عدم تقسیم مسئولیت به طور مساوی، به زودی منجر به از خودبیگانگی وی و احساس پوچی یا بی‌ارزشی خواهد شد. بنابراین ممکن است بحران‌هایی مانند روان-رنجوری و بحران‌های زناشویی یا جنسی برای زن ایجاد شود.

دوبوار درباره ارزش زایمان نزد زنان می‌گوید که برای برخی از زنان زایمان مانند یک شهادت است. ولی برای برخی از زنان برعکس، تحمل این مصیبت نسبتاً آسان است. بعضی از زن‌ها این حرف را می‌زنند که زایمان به آنها احساس قدرت خلقت می‌دهد. چون از نظر اجتماعی زن نسبت به مرد احساس حقارت می‌کند و درک مستقلی از جهان و آینده ندارد به دنبال جبران همه این ناامیدی‌ها از طریق فرزندش خواهد بود. به همین دلیل او می‌گوید که رابطه مادر با دنیای بیرون بعد از زایمان همیشه دو بُعد دارد: یکی رابطه واقعی که با کودک دارد و دیگری رابطه‌ای نمادین که با جامعه مردسالار دارد. زمانی که زنی باردار می‌شود از یک سو بین خواسته‌ها و انتظارات جامعه گرفتار شده است و از سوی دیگر با این واقعیت بی‌رحمانه روبرو است وجودی که درون اوست و او مسئول آن می‌شود، برایش بسیار مرموز است و به اندازه یک نیروی طبیعی متلاطم است. اما مجبور است برای همه چیزهایی که از آنها به‌عنوان ارزش‌های اخلاقی و انسانی یاد می‌شود، وجود او را پذیرا باشد. از نظر او بارداری برای اکثر زن‌ها همانند خلقت است. این‌گونه است که عده‌ای از زن‌ها به تکرار چندباره بارداری و فرزندآوری بدون نگاه به عواقب آن علاقه دارند. این‌گونه زن‌ها از نظر دوبوار فقط تخم‌گذار هستند و ارزش هستی خود را فقط در جسم خود جست و جو می‌کنند و جایگاه حقیقی زن را تا این حد تنزل می‌دهند. «از نظر دوبوار زنی که مادر می‌شود از آنجاکه به خواسته خود از دیدگاه فردی نرسیده است، دچار پریشانی می‌شود و بازتاب این پریشانی در برخورد ناخواسته او با کودکش بروز می‌کند و به خشونت با فرزندش منجر می‌شود. مادری که فرزند خود را مجازات می‌کند، کودک را به تنهایی نمی‌زند. به یک معنا او را اصلاً نمی‌زند، بلکه انتقام خود را از یک مرد، از دنیا، یا از خودش می‌گیرد» (Mahon, 1997, p145). انتقادی که بر دوبوار وارد است این است

شاید فرزندآوری در مورد برخی از زنان چنین پیامدهایی داشته باشد اما چنین نیست که بتوان گفت همه مادران چنین وضعی را تجربه می‌کنند.

۵. سقط جنین

از نگاه دوبووار یکی از سخت‌ترین و تلخ‌ترین حوادثی که بر مادران طی قرن‌ها تحمیل شده‌است، قوانین مربوط به سقط جنین است. یکی از علل اصلی نگاه بدبینانه دوبووار به مادری، همین بحث سقط جنین است. او در جنس دوم تأکید می‌کند که گرایش مردان به این است که سقط جنین را ناچیز و سرسری بگیرند. مردها در سراسر جهان سقط جنین را ممنوع اعلام می‌کنند. اما به صورت فردی هر کدام آن را به عنوان راه حل می‌پذیرند. این در حالی است که کنترل جمعیت و سقط جنین قانونی اگر وجود داشته باشد به زن این اجازه را خواهد داد که مادر شدن خود را آزادانه انتخاب کند و به عهده بگیرد. مهمترین پیام دوبووار درباره سقط جنین این است که اجتماعی که این چنین از حقوق جنین دفاع می‌کند به محض تولد کودک نسبت به او بی تفاوت می‌شود. سالانه هزاران کودک در سراسر جهان به دلیل نبود امکانات یا گرسنگی می‌میرند و این مسأله برای دولت و حکومت هیچ اهمیتی ندارد. اما همان کودکان در شکم مادرشان دارای شخصیت و هویت هستند و مادران در قبال آن‌ها مسئولیتی بزرگ دارند. گاهی ممکن است به هر دلیلی به دنیا آوردن یک فرزند برای مادر شرایط فردی و جسمی و اجتماعی دشواری در پی داشته باشد. این مادر شدن‌های دشوار، احساس مادری را می‌کشد. جالب اینجاست که در توجیه جلوگیری از سقط جنین می‌گویند که جنین جدای از مادر است و به مادر تعلق ندارد، بلکه موجودی خودمختار است، این را همان کسانی می‌گویند که برای زن‌ها به عنوان موجودی خودمختار تشخیصی قائل نیستند. چنین به نظر می‌رسد که قوانین اجتماعی درباره سقط جنین تا حدود زیادی از روحیه مردسالار نشأت گرفته است. دکتر اشلی نوئل‌ماک، استادیار مطالعات فرهنگی دانشگاه لوئیزیانا در امریکا، در نقد نگاه مردسالارانه به سقط جنین توضیح می‌دهد: «اگرچه سقط جنین همچنان به عنوان یک جرم مورد پیگرد قانونی قرار می‌گرفت. اما از زنان انتظار می‌رفت که به شکل مخفیانه به هرگونه بارداری ناخواسته خاتمه دهند تا

مشاغل و حیثیت مرد خود را به خطر نیندازند. در ضمن در همهٔ اینها همچنان تأکید می‌شد که ماموریت نهایی زن، فقط مادری و خانه‌داری است» (Mack, 2018, p12). دوبرووار از ریاکاری جامعه خود، که سقط جنین را یک جنایت وحشتناک و در نتیجه غیرقانونی می‌داند، انتقاد می‌کند. او تأکید می‌کند که این مرد است که برای حفظ آبروی خود می‌خواهد زن از شر جنین خلاص شود. بنابراین نشان می‌دهد که یک مرد به‌طور مشخص نسبت به آسیب‌های جسمی و روانی که به زن تحمیل می‌شود، تعیین سرنوشت یا اختیار او، کاملاً بی‌تفاوت است. همین تفکرات مردسالارانه باعث شده است زن‌ها بطور فزاینده‌ای به روابط احساسی با مردان و حتی مادری بدبین شوند و در نتیجه به خودکشی یا سقط غیرقانونی متوسل شوند. مشخص است حتی اگر چنین سقط‌هایی مخفیانه انجام شود باز هم ممکن است او را از نظر جسمی و عاطفی فلج کند و تا آخر عمر جسم و ذهن او را درگیر این قضیه کند. دوبرووار تأکید می‌کند که تولید مثل، دیگر فقط یک مسأله زیست‌شناختی نیست. زیرا روش‌های جلوگیری از بارداری امکان انتخاب شدن نوع بارداری را فراهم می‌کند. با این حال، «با توجه به اینکه دسترسی به کنترل بارداری، از جمله سقط جنین، از طریق قانون دولت و حکومت کنترل می‌شود، متأسفانه این انتخاب هنوز هم به زن‌ها تعلق نمی‌گیرد» (Anne Beck, 2018, p 58).

از نظر او سقط جنین باید قانونی شود تا حداقل از اضافه شدن شرم، پنهان‌کاری و خطر برای زنان جلوگیری شود. دوبرووار ریاکاری کسانی را - به ویژه کلیسای کاتولیک را - که با جلوگیری از بارداری همراه با سقط جنین، مخالفت می‌کنند، محکوم می‌کند. زیرا تأکید می‌کند پیشگیری از بارداری در درجه اول، نیاز به سقط جنین را تا حد زیادی کاهش می‌دهد. پرداختن مفصل و صریح دوبرووار به مسأله سقط جنین و استفاده از مثال‌های گوناگون تجربی زنان در برخورد با مصائب و مشکلات مربوط به سقط جنین، باعث شد که سال‌های بعد زنان در برخی از مناطق بتوانند حق آزادی و انتخاب درباره انجام سقط جنین را به چالش بکشند. نوشته‌های دوبرووار در مورد تولیدمثل، لزوماً به معنای حمایت از حقوق زنان نبوده است. اما تحلیل او از سلطه مردسالارانه بر فرآیندهای تولیدمثل، بنیادی را برای فعالیت‌های سیاسی بعدی ایجاد کرد که باعث شد حق سقط جنین به زنان داده شود. همچنین مبارزات دوبرووار باعث شد این تفکر که رنج‌هایی که زنان بخاطر نقش‌های زنانه

خود از جمله بارداری، مسئولیت مادری و... می‌کشند، دیگر امری طبیعی قلمداد نشود بلکه فرهنگ و نهادهای اجتماعی در قبال آن مسئول باشند.

۶. بحران مادری در دوران کودکی فرزندان

دوبوواری پس از پرداختن به مشکلات مربوط به دوران بارداری و مسائل مربوط به سقط جنین برای زنان در فصل بعدی کتاب خود به سختی‌های روحی و روانی که مادران با به دنیا آوردن فرزند خود با آن مواجه می‌شوند پرداخت. نقدهای تندوتیز او بر نقش‌های مادرانه در زنان باعث شد که تا سال‌ها در گفتمان عامه، فمینیسم او را به‌طور کلی «فمینیسم مبتنی بر رد مادر بودن» بدانند. بتی فریدان نویسنده و فعال اجتماعی فمینیست که به عنوان پایه‌گذار موج دوم فمینیسم شناخته می‌شود دربارهٔ نقدهای دوبوواری بر مادری می‌گوید: «او تا حدی با نقش مادری برای زنان مخالف است که این مخالفت خود را مستقیماً ابراز کرده است و حتی از دولت می‌خواهد که دنبال حقوق و مقرری تعیین کردن برای زنان خانه‌دار نباشد و به جای آن زنان را از انتخاب مادری تمام وقت و مأیوس‌کننده منصرف کند و همه مادران را مجبور به انجام کار پولی در فضای بیرون از خانه کند» (Friedan, 1976, p 396-7). در حقیقت راه‌حل دوبوواری این بود که همه مادران درگیر کار پولی باشند. دوبوواری احتمالاً این مسأله را پیش‌بینی نکرده بود که مادرانی که کار پولی انجام می‌دهند، اغلب با دو یا سه روز کار طاقت‌فرسا روبرو می‌شوند و با چالش‌های همزمانی مانند یک شیفت‌کار، مراقبت از کودکان و در کنار آن هم کارهای خانه روبرو هستند که طبیعی است برآمدن از پس همهٔ این نقش‌ها برای زنان می‌تواند طاقت‌فرسا و بلکه دور از توان آنها باشد.

از نظر دوبوواری اینکه فرزند پسر باشد یا دختر، برای مادران فرق می‌کند. هرچند که پسر پرتوقع‌تر است. ولی عموماً مادر با او راضی‌تر است. به علت امتیازهایی که مردان از آنها برخوردارند بسیاری از زنان در آرزوی به‌دنیا آوردن پسر هستند. «موضوع مهم این است که زنان در رؤیای به‌وجود آوردن قهرمان هستند و قهرمان قطعا از جنس نر است. پسر، پیشوا، رهبر و هدایت‌کننده انسان‌ها خواهد شد. مادر در خلال وجود پسر، دنیا را به تملک خود درخواهد آورد» (دوبوواری، ۲۰۰۰، ص ۳۹۲). از دید او تنش‌های بین مادر و کودک

به‌ویژه در روابط بین مادر و دختر تشدید می‌شود. مادر می‌خواهد هم از دخترش فرصت‌هایی را بگیرد و هم فرصت‌هایی را که خودش از دست داده است برای او فراهم کند. این دوگانگی زن را از درون دچار وسواس و برخوردهای ناگهانی و نسنجیده می‌کند. مادر همچنین به‌دنبال تحمیل سرنوشت خود بر دخترش نیز خواهد بود. این درگیری‌ها با بزرگتر شدن دختر تشدید می‌شود. او در نقش زن خانه‌دار به زنجیر بسته شده است، جان خود و هر فرصت شغلی محدودی را به‌خاطر فرزندش فدا کرده است. طبیعی است که هر زنی در این شرایط با عصبانیت از خود می‌پرسد که در عوض خلقت فرزندش و زحمتی که برای شکوفایی او کشیده است، چه می‌گیرد؟ پاسخ احتمالاً «هیچ» خواهد بود. زیرا او همان آزادی و اختیارات محدود خود را در راه خدمت به او فدا کرده است و حال به جز بی‌توجهی و بازگشت به همان من وجودی که قبل از بارداری از آن وحشت داشت، چیزی عایدش نشده است.

پرداختن دوبووار به رنج زنان، در دوران بزرگسالی فرزندان به اندازه دوران بارداری عمیق و مفصل نیست. آنچه که او بر آن تأکید دارد این است که مادران به‌دلیل دست نیافتن به هویت واقعی خود، در رفتار با فرزندان دچار استیصال و دوگانگی می‌شوند. البته او رفتار مادران را با پسران، به‌دلیل فرهنگ غالب و مردانه که در ذهن زنان هم نقش بسته است، پخته‌تر می‌داند. اما معتقد است مادران معمولاً در ایجاد ارتباط با دختران در سال‌های اول تولد، دچار بحران می‌شوند. بخشی از این نگرش دوبووار تحت تأثیر تفکر زیگموند فروید بود و با آنکه دوبووار نسبت به تفکرات فروید نقد داشت. اما در جنس دوم گاهی از تحقیقات بالینی او بهره می‌جست. او در نهایت تمام این مشکلات رفتاری را ناشی از همان سرخوردگی زنان به‌دلیل ناامیدی و شکست از رسیدن به آرمان‌ها و آرزوهای خود در نقش مادری می‌داند.

۷. از مادری به سوی دیگری

مکاتب فمینیستی از ابتدای فعالیت، تمرکز خود را بر روی احقاق حقوق زنان در عرصه‌های مختلف فردی و اجتماعی گذاشتند. سیمون دوبووار به‌عنوان یک فمینیست از مکتب اگزستانسیالیسم، اولین کسی بود که به رنج و سختی‌های نقش مادری در زنان پرداخت.

او با تأکید بر آزادی به‌عنوان مهمترین فرایند تعالی انسان‌ها، از زنان خواست با آگاهی، از شرایطی که در آن قرار دارند، فراتر بروند. یکی از این شرایط نقش مادری برای زنان بود که دوبوواریز معتقد بود جامعه طوری این نقش را برای زنان تعریف می‌کند تا آنان خیال کنند آزادی و تعالی زنان در رسیدن به نقش مادری و فرزندآوری است. از آنجاکه دخترانگی زن‌ها به آنها امکان کمی برای تعالی داده است پس در این شرایط ممکن است یک زن احساس کند که با بارداری به او اجازه می‌دهند با ایجاد جنین، نوعی آزادی را به‌دست آورد. اگرچه دوبوواریز معتقد است که زنان آزادانه نگرش خود را نسبت به مادر بودن انتخاب می‌کنند اما فکر می‌کند که مادران نباید انتخاب کنند که مادر بودن را شغل انحصاری خود قرار دهند و خانه‌نشین بشوند. او استدلال می‌کند که چنین انتخابی از جهات مختلف برای مادران و فرزندان آنها بد است. دوبوواریز تأکید می‌کند که اگر یک مادر تمام معنای زندگی خود را در فرزند خود جستجو کند، سرانجام خود را به ناراحتی محکوم می‌کند. زیرا به ناچار، آن کودک باید بزرگ شود و او را ترک کند. او برخلاف این تصور که مادری به زنان سعادت بالاتری می‌بخشد، اصرار دارد که مادری انحصاری، زنان را راضی و خشنود نخواهد کرد و در نهایت اعلام می‌کند «کودک نباید حد افق دید مادرش باشد».

دوبوواریز برای تعالی ارزش قائل می‌شود و می‌گوید وجود انسان را اساساً باید وجودی خودآفرین بدانیم که از شرایطی که به او داده شده پیشی می‌گیرد و بازتولید می‌کند. وی احساس می‌کند که اهداف زن به‌عنوان یک فرد در حال لغو است و توسط گونه‌های دیگر یعنی مردان نادیده گرفته می‌شود. زن بارداری که ادعا می‌کند خلایقیت مادرانه دارد در حقیقت خود را در فرآیندهای بیولوژیکی بدن خود غرق می‌کند. هنگامی که دوبوواریز دربارهٔ ستم بر زنان در نقش مادری می‌نویسد، منظورش این است که وقتی زنی باردار می‌شود، ستمگری به‌عنوان عنصر سازنده‌ی وضعیت او، در جامعه‌ی مردسالار آشکار می‌شود. دوبوواریز در نوشته‌های خود دربارهٔ مادری تأکید می‌کند که مادری از طریق بسیاری از ایده‌های از پیش تصور شده، یعنی به وسیله اخلاق اجتماعی و فرهنگ غالب و پنهان شده پشت توهم طبیعت‌گرایی وضع می‌شود. از نظر او، روش صحیح برای سازماندهی مجدد جامعه، دادن فرصت‌های تعالی به زنان در خارج از قلمرو مادری و در حوزه عمومی است. او می‌گوید با کار کردن، مادر شدن برای زنان فرایندی آسان‌تر می‌شود و این‌گونه زنان مادرانی بهتر

هستند، آن‌ها به این ترتیب زنانی بهتر با «ارزش‌های واقعی انسانی» می‌شوند. ایده‌آل دوبوواری این است که یک مادر، فرزند خود را به عنوان موجود مستقلی بدون تسلط بر کودک یا تبدیل شدن به خدمتکار او - با نوعی شناخت متقابل - بپذیرد. این امر به مادرانی نیاز دارد که در دنیای عمومی، تعالی را اعمال کنند تا بتوانند در واقع به فرزندان خود اجازه دهند از آنها فراتر روند بدون اینکه از این طریق احساس خطر کنند یا نابود شوند.

۸. نتیجه‌گیری

زن برای دوبوواری به عنوان جنسی ضعیف و در مراتبی فروتر در برابر مردان است و در سراسر زندگی‌اش به عنوان «دیگری» تعریف می‌شود و این دیگربودگی به شکل پنهان در مادری هم حلول یافته است و دوبوواری می‌کوشد آن را به زن‌ها یادآور شود. هسته اصلی بحث مادری درجنس دوم این است که لازم است زنان هیچ نقشی از جمله مادری را فرایندی برای آزادی خود قلمداد نکنند و برای رسیدن به تعالی و آزادی تلاش کنند که در مسیر آگاهی و حضور در اجتماع قدم بردارند. چرا که اگر مادر (M/Other) بودن به انزوا و خانه‌نشینی زنان منجر شود، این همان فروافتادن دوباره زن به گرداب دیگری (Other) است.

اگر بخواهیم در نوشته‌های دوبوواری دقیق شویم باید بگوییم آنجا که او زنان را به حضور در اجتماع و مطالعه و آگاه شدن تشویق می‌کند به عنوان یک اگزیستانسیالیست مسیر را درست تشخیص داده است اما مادامی که از زنان می‌خواهد از غریزه مادری و گرایش به آن پرهیز کنند به رادیکالیسم نزدیک شده است. بدیهی‌ست آنچه حس دیگری بودن در زنان را تقویت می‌کند همان عدم شکوفایی و خلاق بودن است و همچنان که داشتن شغل و تحصیلات از نظر دوبوواری نوعی بالندگی در زنان است، مادری نیز می‌تواند برای آنها حس آفرینندگی را ایجاد کند. بهتر آن بود که دوبوواری با پذیرش نقشی که طبیعت تحت عنوان مادری به زنان محول کرده است تلاش کند تا مادری را برای زنان به عنوان فرصتی معرفی کند که در کنار تحصیل و حضور زنان در اجتماع، حس فایده‌مندی و ضرورت به آنها می‌دهد. پاره‌ای از تحلیل‌های دوبوواری از پیامدهای منفی مادری برای زنان، حاصل نگاه او به نمونه‌های خاصی است که در آنها این کاستی دیده می‌شود. اما برخلاف نظر او نمی‌توان

آن را به همه زنان شوهردار تعمیم داد. وجود زنانی که هم به خوبی از عهده تربیت فرزندان برمی آیند و هم در جامعه حضور فعالی دارند و نقش مهمی را ایفا می کنند، نشان می دهد مادری نه تنها مانع حضور اجتماعی زن نمی شود، بلکه حکایت از قابلیت و توان بالای اوست. سخن آخر اینکه اندیشه های فمینیستی افراطی که می کوشند نظام زن سالاری را جایگزین نظام مردسالاری بکنند و یا مرد و زن را از هر لحاظ یکسان تلقی کنند، تفاوت های موجود در واقعیت وجودی آن دو را نادیده می گیرند و این نگاه با نگاه موجود در فرهنگ ملی اسلامی ما بسیار فاصله دارد گوا اینکه ستم های رفته بر زنان در جوامع اسلامی در طول تاریخ با اخلاق انسانی و اسلامی ناسازگار و از این رو ناپذیرفتنی است.

مشارکت نویسندگان

مقاله نوشته شده به اهتمام اینجانب مظاهر اصالتی دانشجوی دکترای دانشگاه بین المللی امام خمینی و با راهنمایی و مساعدت استاد گرانقدر آقای دکتر عبدالرزاق حسامی فر، استادیار همان دانشگاه، به انجام رسیده است.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی پایان نامه ی دکترای بنده و بخشی از فصل فمینیسم اگزستانسیالیسم است که به دلیل ضرورت بحث، به شکل جداگانه تحت عنوان مقاله ای عرضه می شود. لذا لازم است ابتدا از استاد عزیز آقای دکتر حسامی فر و سپس از آقای دکتر پیک حرفه بابت همکاری و حمایت و همچنین داوران گرامی بابت حسن نظر و عنایت، کمال تشکر را داشته باشم.

تعارض منافع

«هیچگونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.»

منابع و مآخذ

- Anne Beck, K. *Beyond the Independent Woman: A Reading of Simone De Beauvoir's When Things of the Spirit Come First with The Second Sex*, A Thesis Submitted for the Degree of Master of Philosophy, Australia: The University of Queensland. 2018.
- Bauer, N. *Feminism, Race, and the Origins of Existentialism*, Journal of The History of Philosophy, 1999:37(4):688-691
- Bokiniec, M. *Voices of Motherhood: Feminism, Motherhood and Narrative Identity*, Institute of Philosophy, Sociology and Journalism. Gdansk University press. 2016:17(2):149-164
- Bueskens, P. *Modern Motherhood and Women's Dual Identities: Rewriting the Sexual Contract*, London University Press. 2018.
- Changfoot, Nadine. *Equality and Difference Feminisms and Simon De Beauvoir's The Second Sex*, Department of Politics Trent University Press. 2008.
- Chavkin, W. *The Globalization of Motherhood*, in Wendy Chavkin and Janemaree *The Globalization of Motherhood: Deconstructions and Reconstructions of Biology and Care*, London: Routledge, 2010: 3-15.
- Chiwengo, N. *Otherness and Female Identities: Simone De Beauvoir's The Second Sex*, Omaha: Creighton University. 2005:13(1).167-176
- Estone, A. *Beauvoir and the Ambiguities of Motherhood*, in A Companion to Simone de Beauvoir, Lancaster: Lancaster University Press. 2017:122-133
- Foucault, M. *The Care of the Self: The History of Sexuality*, Vol. 3, Translated by Robert Hurley, London: Penguin. 1986.
- Friedan, B. *A Dialogue with Simone De Beauvoir*, in *It Changed My Life: Writings on the Women's Movement*, Edited by Betty Friedan, Cambridge: Harvard University press. 1976.
- Hallstein, D.L. *White Feminists and Contemporary Maternity: Purging Matrophobia*, London: Palgrave Macmillan. 2010.
- James, S. *Complicity and Slavery the Second Sex*, in *The Cambridge Companion to Simone De Beauvoir*, Cambridge: Cambridge University Press. 2003:149-167
- Mack, A. N. *Critical Approaches to Motherhood*, in *Oxford Research Encyclopedia of Communication and Critical Cultural Studies*, ed. Dana L. Cloud, Oxford: Oxford University Press. 2018.
- Mahon, J. *Existentialism, Feminism and Simone De Beauvoir*, London: Palgrave Macmillan. 1997.
- Najmaraghi M. [Translation of *A Comprehensive Treatise on Feminist Theories*]. Rosemarie Tong (author). tehran: ney publications: 2007. persian

Sanavi Q. [Translation of *the Second Sex*]. Simon De Beauvoir(author). tehran:tous publications:1999. persian
Paknia &Mardiha M, *Gender Dominance*, Tehran: ney publications: 2008. persian
Zelinka, E. *Simone De Beauvoir: Transgressing Immanence, Motherhood and Social Constructs*, Timisoara: West University of Timisoara. 2015:13(1).118-130

معرفی نویسندگان

مظاهر اصلاتی نگارنده ی اصلی مقاله، دانشجوی دکترای دانشگاه بین المللی امام خمینی قزوین است. او لیسانس حسابداری خود را در سال ۱۳۹۲ از دانشگاه امام علی کرج دریافت کرده است. سپس در سال ۱۳۹۵ موفق به اخذ مدرک کارشناسی ارشد در رشته فلسفه محض از دانشگاه امام خمینی قزوین شده است. سال بعد نیز در همان دانشگاه تحصیلات خود را در مقطع دکتری پی گرفته است. وی هم اکنون سال پایانی تحصیلات خود را در این دانشگاه سپری می کند.

Esalati,m. student, philosophy, imam Khomeini university, Qazvin, iran
✉ mazaheresalati@gmail.com

عبدالرزاق حسامی فر استاد گروه فلسفه و مدیرگروه فلسفه دانشگاه بین المللی امام خمینی است. وی مدرک کارشناسی فلسفه را در سال ۱۳۶۸ دریافت کرد. سپس در سال ۱۳۷۲ موفق به اخذ مدرک کارشناسی ارشد و در سال ۱۳۷۸ موفق به اخذ مدرک دکتری خود شد. او عضو هیئت تحریریه مجله های علمی پژوهشی: پژوهش های فلسفی، تاریخ فلسفه، فلسفه دین، عضو انجمن بین المللی ملاصدرا و عضو انجمن بین المللی فلسفه دین است. او دارای ۵ تألیف کتاب و بیش از ۳۰ مقاله علمی پژوهشی است. همچنین ۳ مقاله او در نشریات خارجی چاپ شده است.

Hesamifar,a. professor, philosophy, imam Khomeini University, Qazvin, iran
✉ ahesamifar@yahoo.com

How to cite this paper:

Mazaher Esalati, Abdul-Razaq Hesamifar (2023). Simone de Beauvoir: From Motherhood to Otherness? *Journal of Ontological Researches*, 12 (23), 193-218. Persian.

DOR: 20.1001.1.23453761.1402.12.23.8.6

DOI: 10.22061/orj.2023.1852

URL: https://orj.sru.ac.ir/article_1852.html

Copyrights for this article are retained by the author(s) with publishing rights granted to SRU Press. The content of this article is subject to the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY-NC 4.0) License. For more information, please visit <https://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode>.

